

Det bör slutligen påpekas, att kontorsbiträdes hos styrelsen pensionsbelopp blifver betydligt mindre än kontorsbiträdenas vid distrikten, hvilkas pension utgår äfven å inqvarteringsbeloppet.

På grund af det anförda får jag föreslå,

att kontorsbiträden hos jernvägsstyrelsen må, i likhet med hela den öfriga betjentepersonalen vid statsjernvägarne, erhålla fri läkarevård och medicin, samt inqvarteringsersättning i likhet med all öfrig betjente-personal.

Stockholm den 27 januari 1898.

A. Hedin.

N:o 143.

Af herr **A. Hedin** i Stockholm, om beviljande af ett förslagsanlag till bekostande af sakkunnig utredning rörande landets fasta försvar m. m.

»Då det är af högsta vigt, att det lefvande försvaret stödjes genom på vissa punkter anlagda befästningar, samt att detta sker på ett sätt, som inger förtroende och trygghet ej allenast hos regeringen, utan äfven hos representationen och landet», har Eders Kongl. Maj:t — — — — — funnit nödigt att tillsätta en komité för att »granska de planer, hvarefter ofvannämnda fästningsbyggnader (vid Karlsborg, Vaxholm och Karlskrona) äro afsedda att utföras, och deröfver afgifva utlåtande».

Med de anförda orden uttryckte den befästningskomité, som förordnades genom kongl. brefvet den 20 juni 1867 och afgaf utlåtande den 7 december samma år, sitt arbetes uppgift.

Då, såsom af statsverkspropositionen till innevarande Riksdag inhentats, våra militära vederbörande *för närvarande* hålla före, att den »återstående kostnaden för ordnandet af landets fasta försvar uppgår till ett belopp af 33,000,000 kronor», är det utan tvifvel af vigt, såsom Kongl. Maj:t yttrade år 1867, att detta fasta försvar åstadkommes »på ett sätt, som ingifver förtroende och trygghet ej allenast hos regeringen, utan äfven hos representationen och landet». Men att den penningbeviljande magten och folket, som af densamma representeras, skola hysa detta förtroende och känna denna trygghet blott på den grund, att planen uppgöres af — en komité, är ej billigt att begära; och om jemte fackmännen i en komité placeras en aldrig så manstark politisk representation af den militära osakkunnigheten, kan detta visserligen vara egnadt att i Riksdagen tillvinna åskade befästningsanslag ett betydligt antal röster, likasom ett dylikt resultat kunnat ernås genom en lustresa, som riksdagsmän en gång företogo till Karlsborg; men med *det* förtroende och *den* trygghet, som man finner önskligt att representationen och landet må känna, böra väl förstås ett förtroende och en trygghetskänsla grundade derpå, att representationen och folket varit i tillfälle att öfvertyga sig om, att vid uppgörandet af planen för det fasta försvaret tagits i anspråk den bästa sakkunskap, som man varit i tillfälle att anlita, och att *derför* planen är egnad att väcka tillit. Och *hävrom* kunna de osakkunnige, som skola bevilja penningarna, och de osakkunnige, som skola betala dem, förvärfva en på skäl stödd öfvertygelse, men ej om *sjelfva planen*.

Derest man skulle invända, att planens duglighet garanteras af fackmännen inom komitén, så — utom det att de osakkunnige komitéledamöterna i sådant fall ju ej hafva någon annan uppgift än att fungera såsom röstkollektörer i Riksdagen — lärer det väl ej vara otillbörligt att ifrågasätta, huruvida den militära fackinsigt, som i vårt land finnes, bör anses så i jemnhöjd med de fordringar, landet har rätt att ställa vid ett företag med en nu till trettio-tre millioner beräknad och förmodligen efter hand högst betydligt stigande kostnad, att man ej behöfver från annat håll skaffa den förstärkning åt denna sakkunskap, som de icke-militära komitéledamöterna äro ur stånd att prestera.

Det är bekant, att andra länders regeringar ej tvekat att i likartadt fall vädja till främmande auktoriteter. Hvad Rumänien och Turkiet funnit påkalladt, skola antagligen ej svenska fackmän, hvilka förstå sin vidtutseende uppgifts vanskliheter, anse obehöfligt eller förödmjukande för

vårt land eller för dem, om det ock möjligen skulle så synas för civila nybörjare i fortifikation.

Den korta skiss af Karlsborgs byggnadshistoria, som chefen för landtförsvarsdepartementet meddelar i anförandet till statsrådsprotokollet angående fjerde hufvudtiteln, och som visserligen kunde fullständigas med åtskilliga drag, lika bedröfliga som långsamheten, torde i förening med den tydligt framträdande afsigten att fortfarande splittra tillgångarna på så många olika företag, att utsigten att snart bringa något af dem till fullbordan, utgöra skäl nog att äfven från synpunkten af ordningsföljden för arbetenas bedrivande söka erhålla en så noga som möjligt verkställd pröfning af frågan, så att ej verkställigheten af en trettiotre-millioners-plan för det fasta försvaret kommer att förete samma resultat, som fästningsbygget vid Karlsborg under årtionde efter årtionde fört till: lapp, lapp och ingen sön. Om nationen gör en stor kraftansträngning för det fasta försvaret, har den anspråk på att få veta, hvad — och inom hvilken tid och till hvad kostnad — dermed skall vinnas, som kan ingifva känslan af »förtroende och trygghet». Detta problem är säkerligen så omfattande och svårt, att allt hvad göras kan, för att åstadkomma den sakkunnigaste och omsorgsfullaste pröfning deraf, också bör göras.

När man ser tillbaka till början af detta århundrade och skärskådar huru försvarets angelägenheter under den långa fredsperioden af mer än åttio år blifvit skötta, kan ingen opartiskt dömande instämna i det från vissa håll så ofta höjda ropet, att det är folkets representanters egen nytta, oförstånd och likgiltighet, som årtionde efter årtionde låtit det förblifva i lägervall. Det är regeringen och fackmännen, som ansvaret i främsta rummet och i alldeles öfvervägande grad drabbar. När man erinrar sig, att det var en enskild man som år 1809 först uttalade den allmänna värnpligtens grundsats, som han ville inskrifva i regeringsformen, — att ett halft århundrade derefter den komité, som den 30 maj år 1859, tre år efter Krimkriget och i det ögonblick då det italienska kriget utbröt, afgaf förslag »angående lämpligaste sättet för beväringsskyldighetens fullgörande», kunde utdöma den allmänna värnpligten och förklara friköps- och legningsrättens bibehållande för sjelfklart nödvändigt, — att det var på Riksdagens, *ej på regeringens* initiativ som ändtligen den allmänna värnpligten infördes år 1872 —, så kan man ej annat än komma till den slutsatsen, att insigt och framsynthet saknats just hos krigsstyrelsen, och att den i följd deraf ej lyckats att väcka folkets intresse för försvarets angelägenheter, dem den sjelf vanskötte. Men detta har sin förklaring och i viss mån sin ursäkt deri, att den, lika väl som folket, lefde sig in i föreställningen om ett trygghadt fredstillstånd. Under sådana förhållanden har

eggelsen till allvarligt studium slappats: det är icke uteslutande personernas fel, utan ock andra förhållandens oundvikliga verkan.

För blott tretio år sedan ansåg sig en svensk befästningskomité, som sannolikt inom sig slöt de bästa krafter, landet då egde, böra afvisa tanken på Vabergets befästande, såsom en fullkomligt obehöflig åtgärd (komitébetänkandet s. 26—27), och det dröjde, som bekant, i mycket lång tid, innan den äntligen trängde igenom hos vår krigsstyrelse. Detta exempel, andra att förbigå, kan tjena till en för närvarande lämplig erinran derom, att det förtroende, man begär af »landet», ej har tillräcklig grund i det sjelfförtroende som våra militära auktoriteter möjligen kunna hysa.

Jag tillåter mig därför att föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t tacktes vidtagna åtgärder i ändamål att inhemta utlåtande och förslag rörande ordnandet af vårt lands fasta försvar från en eller flere fackmän, tillhörande Europas traktatmässigt såsom neutrala erkända nationer, samt för detta ändamål ställer till Kongl. Maj:ts disposition, ett förslagsanslag af 100,000 kronor.

I sammanhang härmed anhåller jag,

att Riksdagen måtte afslå Kongl. Maj:ts framställning om uppförande i riksstaten för nästa år af 3 millioner kronor »till stärkande af landets fasta försvar».

Stockholm den 27 januari 1898.

A. Hedin.